

Бранко Влаховић
ПУТИН - МОЋ РУСИЈЕ

Београд, октобар 2014.

Бранко Влаховић

ПУТИН

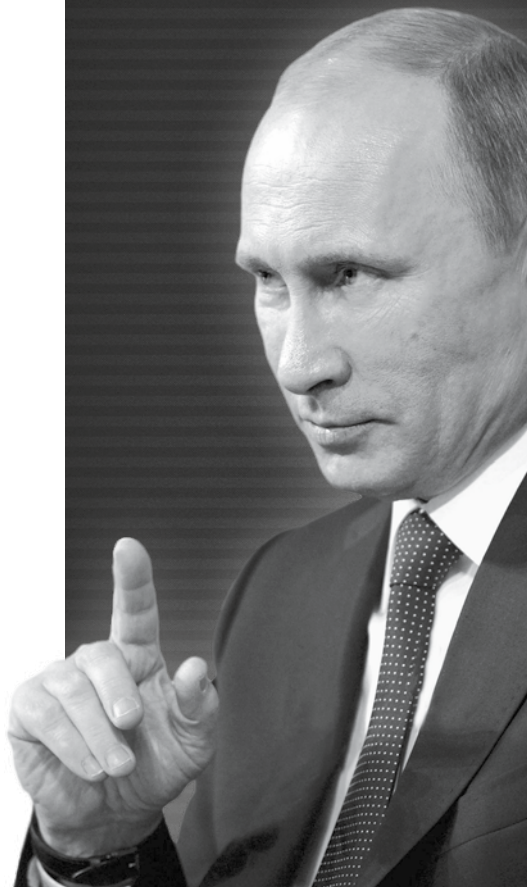

МОЋ РУСИЈЕ

M
Vukotić
Media

МУЊЕВИТА ОПЕРАЦИЈА НА КРИМУ

❖ *После шестī деценија, Крим враћен домовини*

❖ *Зашићо је Украјина журила да уђе у НАТО?*

❖ *Пуџин: Решење о љријајану Крима је дефиниџивно*

У новој историји постсовјетске Русије име Владимира Владимировича Путина биће записано златним словима, ма колико дуго он седео у главној фотељи у Кремљу. Тешко је прогнозировать какав ће бити крај његове политичке каријере. Али, најмање су два разлога што његово име не може прекрити историјска прашина. Преузимањем кормила од већ истрошеног Бориса Јељцина, Путин је, почетком 21. века, спасио земљу од пропасти. Економски слаба и, ратом на Кавказу измучена, Русија била је на ивици амбиса. Са јаким политичким слухом и одличном интуицијом, а притом способан да учи и коригује потезе у ходу, Путин је зауставио рат у Чеченији и паралелно решавао нагомилане економске проблеме.

Путин је, почетком овог века, победио у немилосрдном рату против новопечених милијардера и натерао их да плаћају порез, па је тако напунио државну благајну и није више морао, као Борис Јељцин, да путује по свету да би просио кредите. Без обзира колико га ко волео или мрзео, једно се мора признати: Владимир Путин је вратио гордост и достојанство Русима и осећај да је њихова земља, заиста, велесила. Русију је вратио на међународну арену, не као слушаоца и послушника, већ као фактор који одлучује.

Други разлог што ће се памтити је тај што је искористио историјску шансу и муњевитом акцијом вратио Крим, који је 1954. административно пренет из Русије у Украјину. После шест деценија, народ Крима, уз моћну подршку Путина, исправио је грешку направљену 19. фебруара 1954. године, када је објављен Указ о предаји Кримске области Украјини. Главни грешници били су тадашњи председник Президијума Врховног совјета СССР Климент Ворошилов, иначе маршал совјетске армије, и совјетски лидер Никита Хрушчов. Било је то време кад нико није ни сањао да ће доћи до распада СССР и да ће се на истоку Украјине водити братоубилачки рат.

Много пута се међу Русима, после распада СССР, причало о политички кратковидом Никити Хрушчову, који је „ампутирао“ Русији кримско полуострво, али никоме од руководиоца није падало на памет да покуша да га врати.

Реалну шансу да поврати Крим имао је Борис Јељцин у време распада СССР, али је њему било много важније да победи Михаила Горбачова и да се устоличи у Кремљу, него да решава спорна територијална питања.

Осим што је натерао цели свет да преправља и штампа нове географске карте, Путин је акцијом на Криму показао да је Русија значајно променила своју војну доктрину у односу на ону после распада СССР, не на папиру већ и на делу. Његови симпатизери су, у пролеће 2014, често постављали питање својим познаницима: „Са ким се граничи Русија?“ Одмах су и одговарали: „Са ким Путин хоће“. Јасно је да у томе има претеривања, јер је Путин свестан шта се може променити, а шта би донело превелики ризик.

За разлику од Бориса Јељцина, који је знао пред ТВ камерама да запрети подигнутим прстом онима који не уважавају став Русије, његов наследник Владимир Путин не воли да маше рукама или, како народ каже, не прети празном пушком. Јељцинова реторика је била бучна, али све остало је било у стилу немоћног старца. Путин много брже реагује него што јавно полемише и прича.

Да се у Кијеву није догодио преврат и да је на власти остао легитимно избрани председник Виктор Јанукович, кримско полуострво би и сада било на географским картама у саставу Украјине. Уосталом, руководство у Москви је одавно направило планове за пресељење Црноморске флоте из Севастопоља у нову војну базу, која се још гради, недалеко од црноморске луке Новоросиск.

Све што се догодило на Криму, а поготово у деловима источ-

не Украјине, сигурно не би било да нове власти у Кијеву нису уплашиле и увредиле Русе који тамо живе. Прво су у националистичкој победничкој еуфорији хтели да одузму право Русијама да службено користе свој језик тамо где су сконцентрисани. И, друго, намеравали су да искористе наклоност и расположење Запада да на брзину постану кандидати за улазак у НАТО.

Крајем јануара 2014, кад су министри одбране земаља НАТО изјавили да „независна Украјина има кључно значење за евроатлантску безбедност“, у Москви су многи рекли да су скинуте маске и да се види један од главних циљева вишемесечних нереди у центру Кијева.

Велику кривицу за погоршавање односа Кијева и Москве сноси руководство САД. Присетимо се да је, још 2007, председник Буш потписао закон којим је предвиђена финансијска помоћ будућим чланицама НАТО. Вашингтон је ставио Украјину на списак 15 земаља које ће сарађивати са Америком у постављању ПРО. Тада је потпаљена мина, која је експлодирала после седам година у Украјини.

У Кремљу нису били изненађени понашањем власти у Кијеву. Познати руски војни аналитичар Михаил Барабанов, главни уредник часописа „Мосцов Дефенсе бриеф“, још у априлу 2008, писао је да је главни изазов за Русију у 21. веку улазак Украјине у НАТО. Руси не желе да им НАТО дође на границе код Смољенска и Курска.

Уочи одржавања референдума на Криму, аутор ове књиге замолио је генерал пуковника Леонида Ивашова, председника Академије за изучавање геополитичких проблема и бившег првог руског војног дипломату, да каже своју прогнозу развоја догађаја.

- Уверен сам да ће већина становника Крима гласати за припајање Русији. Они неће да живе као грађани другог реда, под диктатом националиста који су узели власт у Кијеву. Није

реално ни да НАТО, по убрзаном поступку, прими Украјину у своје редове - казао је генерал Ивашов.

Прогнозу је заснивао на оцени да НАТО више није јединствен, јер у Европи доста земаља не жели да улази у сукоб са Русијом због Украјине.

- НАТО може само да бомбардује мање и слабије земље, и то је све. На Русију они не смеју да насрну, без обзира на своју пропаганду. Они Украјини, чак, не могу да помогну да изађе из садашње економске ситуације - сматрао је Ивашов.

И генерал Павел Золотарјов, заменик директора московског Института за изучавање Америке и Канаде, био је убеђен, без обзира на сву медијску буку, да Украјину неће брзо примити у НАТО.

А и кад је буду примили, неће бити лако поставити ПВО у источним деловима Украјине, у којима је велики број руског становништва, објаснио нам је генерал Золотарјов, уз опаску да су веровања да ће НАТО да ратује у интересу украјинских националиста сувише наивна.

Сви за одвајање

За становнике Крима, 16. март 2014. године већ је постао историјски датум, јер је од те недеље кримско полуострво политички одвојено од Кијева. Становници Крима су могли да заокруже једно од два постављена питања: „Да ли сте за припајање Крима Русији, са правима субјекта Руске федерације“ или „да се прошири аутономија на основу Устава од 1992. и да Крим остане у саставу Украјине“. Да све буде демократично, питања су на листићима постављена на руском, украјинском и татарском језику.

Референдум је одржан и у главној руској црноморској луци, у Севастопољу. Свих 1.205 биралишта било је отворено у осам

ујутро, иако у одређеним местима није било струје и били су искључени телефони. Могли су гласати само становници Украјине, који имају место боравка на Криму. У бирачким списковима је било 1.515.000 грађана.

Према службеним резултатима, за припајање Крима Русији гласало је, чак, 96,77 одсто, а на биралишта је изашло 83 одсто становника. У Севастопољу, прослављеном граду руских морнара, на гласање је изашло 89,5 посто грађана, а од тога је за припајање Русији било 95, 6 посто.

На основу резултата референдума, кримски парламент је изгласао Декларацију о независности тог полуострва. Већ 18. марта 2014. био је потписан договор Руске федерације и Крима о припајању Русији. Тако су створена два нова субјекта Руске Федерације - Република Крим и град федералног значаја Севастопол.

Је ли било намештања на изборима или не, сада није више битно. Јер, кад се зна национални састав Крима, јасно је да би се догодило право чудо да остане у саставу Украјине. Према последњем попису, на Криму живи око два милиона људи: 58 одсто су Руси, 24 одсто Украјинци, а 12 одсто кримски Татари. Татари тврде да их је сада око 15 до 16 одсто, јер имају највећи наталитет.

Иако је Татарима обећано оно што нису могли ни да сањају у саставу Украјине, очито да је траг историјског комплекса остао предубок, јер их је Стаљин, због масовне сарадње са немачким окупаторима, депортовао, 1944, у совјетске азијатске републике.

Као што су у Москви и очекивали, Запад није признао референдум, а и у ОУН су сматрали да није био легитиман. Али, то није покварило, чак, ни слављеничко расположење на Криму и у Москви. Русија је признала референдум, осланајући се на преседан једностраног проглашења независности Косова. Тих

дана се често могло чути на Криму и Русији питање: „Зашто би Албанци на Косову имали више права од нас? Ако су они могли да сами прогласе независност од Србије, онда можемо и ми од Украјине, тим пре што је Крим до 1954. био у саставу Русије“.

Припајање Крима Русији, или, како на Западу кажу, „ампутација од Украјине“, спроведена је врло брзо, са тактичким изменама датума референдума, вероватно да се збуне власти у Кијеву. Сматрајући да су украјинске нове власти нелегитимне, јер су пучем смениле легално изабраног председника Виктора Јануковича, на Криму су грађани одлучили да спроведу референдум на коме би се народ изјаснио са ким жели да живи. Прво су одредили да тај референдуму одрже 25. маја 2014, кад су били предвиђени и председнички избори Украјине, али су брзо променили датум „вољеизјављенија народа“. Одлучено је да се дуго не чека и да се референдум одржи 30. марта, а затим је одређено да он буде у недељу, 16. марта.

Нови председник владе Крима Сергеј Аксјов обратио се тада председнику Русије да помогне да се обезбеди сигурност на том полуострву. Знајући да ће Кијев покушати да спречи референдум о отцепљенују, користећи полицију и најрадикалнији део кримских Татара, Путин је сазвао затворени састанак, на ком је најуже државно руководство једногласно подржало председников предлог да се помогне грађанима Крима да, без икакве присиле, кажу целом свету што желе.

У суботу, 1. марта 2014, у прохладно предвече, Врховни командант Русије добио је пуну подршку парламентарца да може да да команду генералима да, ако затреба, направе војни десант на Крим. Путину су биле одрешене руке за војну интервенцију.

Председница Савета Федерације Русије Валентина Матвијенко, Украјинка по националности, рекла је јасно да се грађани Русије и земљаци који живе у Украјини морају заштити, па

би било добро да се на Крим пошаље „ограничени контингент“ руске армије.

- Русија не може да буде пасивна док су животи наших грађана на Криму у опасности - објаснила је Матвијенко.

Руски обавештајци су направили прецизну анализу стања украјинских јединица на Криму, па је Путин, пре доношења одлуке, знао да већих сукоба неће бити. Да су обавештајне процене биле тачне, показује и податак да је, од укупно 18 хиљада украјинских војника и официра, дезертирало, чак, 13 хиљада, а са Крима се само око пет хиљада вратило у Украјину. У таквој ситуацији Министарство одбране Украјине је могло само да почне преговоре са Русијом.

У време доношења историјских одлука, на Криму, су биле велике демонстрације, у другом по величини граду у Украјини, Харкову. На Тргу слободе било је око 10.000 људи, који су викали: „Русија-Харков“. Проруски демонстранти заузели су зграде локалне администрације и подигли руску заставу. Пре тога су зграду заузеле присталице „евромајдана“. Дошло је до велике туче, а затим су проруски демонстранти повратили зграду администрације.

Десетине хиљада људи је демонстрирало и у Доњецку, где је са зграде локалне администрације скинута украјинска и подигнута руска застава. „Русија, Русија“, викали су демонстранти. Грађани су позивани да се не потчињавају властима у Кијеву.

Председника Путина су све чешће питали зашто не пошаље војску у суседну Украјину.

- За сада није неопходно да се у Украјину шаље војска, али таква могућност постоји. Војску ћемо послати само у крајњем случају - одговарао је руски председник.

Он је објаснио руским новинарима у Подмосковљу да, ако на истоку Украјине почне хаос и људи замоле за помоћ, Русија

себи оставља за право да реагује, али је то последња мера. Рекао је да „руска војска на Криму сада чува своје објекте“.

У Вашингтону су већ поручили да размишљају о увођењу санкција против руских банака, блокирању рачуна руских институција и приватних инвеститора, а, такође, и о забрани кретања лица одговорних за донешена решења у вези са Украјином. Путина те претње нису узбуђивале.

- О последицама санкција треба да размишљају они који се спремају да их уведу. У савременом свету, где је све узајамно повезано, треба разумети каква ће штета бити од санкција. Најважније је да ми имамо доста стрпљења и не намеравамо да прекидамо сарадњу. Ја сам поручио да се настави сарадња у економији и трговини, чак и са онима који су данас на власти у Украјини - рекао је Путин.

Он је поручио Западу да Русија наставља припреме за Самит Г-8, планиран за почетак лета у Сочију.

Путин је отворено рекао да у Вашингтону немају право да моралишу и нека се сете како су САД поступиле у Ираку, Авганистану, Либији. Американци прецизно формулишу своје геополитичке интересе, а затим привлаче под своје интересе цели свет..

Међу тих 5,5 хиљада украјинских војника који су брзо прешли на руску страну, био је и вицеадмирал Денис Березовски, пре тога командант украјинске морнарице. Био је то страхан ударац, тим пре што су нове власти намеравале да га поставе за министра одбране Украјине.

Пожуриши у НАТО

Једино што је било преостало Кијеву јесте да њихов в.д. министар одбране Игор Тењух преговара са Русима, односно колегом Сергејом Шојгуом, да до 21. марта неће бити блокира-

не украјинске јединице. Тењух је говорио својим новинарима зашто је украјинска војска немоћна: Руси су на Криму имали чак 21,5 хиљада војника!

Схвативши да могу да изгубе велики део територије, руководиоци у Кијеву су хитно променили плочу и вршилац дужности председника Украјине Александар Турчинов је рекао да он неће потписати нови закон о језику, већ предлаже да се направи други, знатно демократичнији. Било је већ касно. Болно питање, не само за Кремљ, већ за све Русе, укључујући и оне са истока Украјине, улазак Украјине у НАТО, остао је и даље на дневном реду.

Иницијативу за поништење одлуке донете у време владавине Виктора Јануковича - да Украјина буде „ванблоковска земља“, дали су бивши „норанцасти“ министар спољних послова Украјине Борис Тарасјук и још двојица колега парламентарца Врховне Раде. Они су сугерисали да Украјина, што пре, уђе у НАТО. Додуше, још у време владавине Виктора Јануковича, у јуну 2013, такав предлог је већ давао украјински парламентарца Владимир Јаворивски, иначе познати украјински новинар и писац. Он је предложио Врховној Ради да разматра поништење уговора са Русијом о боравку њене флоте на Криму. У то време, Јанукович је у парламенту имао већину, па предлог никако није могао да прође. Чим је пао Јанукович, исти парламентарца је актуализовао предлог. Иначе, Русија је имала уговор за кориштење базе на Криму до 2042. године.

За Кремљ није тајна да је Кијев желео да отера руску флоту са Крима. Зато је Русија одавно почела да гради велику и модерну војну морнаричку базу на Црном мору у Новоросиску. Неспорно да је положај Крима бољи, јер нема ветрова као у Новоросиску, али руски бродови сигурно не би остали на отвореном мору.

Нове власти у Кијеву наставиле су да раде оно што су хтели лидери „норанџасте револуције“ на челу са Виктором Јушченком. Усијане главе тражиле су да се Украјина одрекне статуса неутралитета. Нису желели да схвате да су у праву војни експерти који су упозоравали да улазак Украјине у НАТО неће да повећа њену безбедност, већ је, објективно, ставља у први ров против Русије.

После посете америчког председника Џорџа Буша Украјини 2008. године, „норанџаста елита“ у Кијеву је била уверена да ће их Североатланска алијанса примити у своје редове преко реда, независно од исхода самита НАТО у Букурешту.

Норанџаста револуција у Украјини довела је на власт ратоборне русофобе. Они су сматрали да ће се, ступањем у НАТО, дефинитивно ослободити руског утицаја. НАТО су доживљавали као заштиту од Русије. Онај део украјинске политичке елите, који је крајње непријатељски расположен према Русији и доживљава је као историјског непријатеља, хтео је по сваку цену у НАТО, желећи да се што више дистанцирају од великог североисточног суседа.

Први документ о посебном партнерству са НАТО Украјина је потписала 1997. Тада је основана посебна комисија за сарадњу. Још у време председника Леонида Кучме, Украјина је, 2002. године, показала интерес да жели у НАТО. Посебно велики поборник тога био је његов наследник Виктор Јушченко. Он се надао да ће Украјина добити План активности које треба испунити пре него што се постане чланица НАТО. Али, на Самиту у Букурешту, у пролеће 2008. године, Украјина није, као ни Грузија, добила зелено светло за почетак уласка у НАТО. И Алексиј Јацењук, који је после смене Јануковича изабран за премијера, док је био спикер Врховне Раде 2008. године, помагао је председнику Јушченку да дође што пре до НАТО.

Тек после доласка на власт Виктора Јануковича, питање чланства у НАТО било је скинуто са дневног реда, јер је он сматрао да не треба да буду у војним савезима.

Без обзира што су се у Вашингтону декларативно изјашњавали за јачање сарадње са Русијом, Американци су доследно правили „прстен изолације“ Русије. Обећања које су давали Михаилу Горбачову и Борису Јељцину да се НАТО неће приближавати границама Русије, била су само варка.

За разлику од својих претходника, Путин то одлично види и због тога се и супротставља плановима Запада. Већина руских војних аналитичара слаже се у оцени да је циљ САД да ослаби утицај Русије на Црном мору и Средоземљу, тамо где пролазе путеви транспорта нафте и гаса, као и на Балкану.

Својевремено је амерички политиколог Збигњев Бжежињски објашњавао да Русија без Украјине - није империја. Зато је руководству САД било јако стало да дефинитивно убаци клин између Русије и Украјине. „Расподела сфера утицаја“, сматрали су многи, постао је анахронизам. Али, показало се да Москва није спремна да, без супротстављања, дозволи да јој се одузме право утицаја „у руском свету“. Тако је било 2008. (рат у Грузији), а опасност од рата се појавила и 2014. У Кремљу су одлучили да реагују оштро, јер се, на таласу Мајдана, украјинско руководство окренуло ка НАТО.

Неспорно је да је Путин од 2000. године много пута покушао да, на разне начине, разграничи са западним силама сфере утицаја. Да се види где су чији прворазредни интереси и да се то поштује. Али, Запад је, после завршетка хладног рата, деловао по инерцији тријумфа. Они су мислили да се са Русијом треба договарати само на условима које Запад постави. Зато сваки покушај зближавања са Западом доносио само нова разочарења и односи су ушли у ћорсокак.

Долазак НАТО у Украјину учинио би Русију лако рањивом.

Није тешко претпоставити последице ако би НАТО довео своју авијацију или оперативно тактичке ракете.

Без обзира на пропагандну кампању америчких медија и на западу је било оних који су свесни да се Русија неће лако одрећи Крима. Тако је немачки недељник „Шпигл“ написао да ниједан грађанин Русије неће опростити Путину ако нове власти у Кијеву одузму Русији утицај над тим полуострвом.

Бивши председник Чешке, Вацлав Клаус, први је политичар из ЕУ који је, 8. јула 2014, на једном округлом столу у Прагу, јавно рекао да је подела Украјине неизбежна и да треба признати нове границе. Одмах је реаговала украјинска амбасада у Прагу и оптужила Клауса да шири антиукрајинске идеје кремљске пропаганде.

Интересантно је да је и амерички политиколог Збигњев Бжежински предложио да се украјинска криза реши тако што ће се признати фактичко стање - да је Крим постао део Русије. У свом „рецепту“, који је објавио у „Вашингтон посту“, он је објашњавао да се Запад окане санкција и нормално сарађује са Русијом и да јој се призна право на Крим. Осим тога, он је сматрао да Москви треба обећати да Украјина неће ући у НАТО, а да се, заузврат, стабилизује ситуација на југоистоку те земље.

Да би се реализовало све што је замислио, кад је враћао Крим Русији, Путин је морао да има велику подршку грађана своје земље. Није морао да их убеђује да је руско становништво у опасности у југоисточној Украјини. То су потврђивала бројна социолошка истраживања: чак 88 одсто грађана Русије сматрало је да је угрожено „рускојезично становништво“, дакле они којима је руски матерњи језик, а стално живе на територији Украјине.

После припајања Крима Русији, из изјава генералног секретара НАТО Андерса Фог Расмусена, било је јасно да су у

Бриселу највише били забринути хоће ли Русија кренути даље на источну Украјину.

У једном је Расмусен у праву: Путинова акција припајања Крима је заиста изменила свет. Видело се да постоји земља која не мора да слуша Брисел. Путин је показао да и он зна да преправља географске карте, што је до сада углавном била привилегија Американаца и њихових сателита.

Многи су имали симпатије према Путину, као светском државнику, управо зато што је Западу говорио оно што им нису смели говорити слаби, бојећи се одмазде. Акцијом на Криму доказао је да се не плаши НАТО и западних санкција, које ће штету донети „братски“ - на обе стране.

То што су Американци одлучили да пошаљу по 150 војника у Пољску и три прибалтичке земље, нимало није уплашило руководство у Кремљу.

Непродуктивна бука на Западу само је убрзала руско окретање ка истоку. Јасно је да то неће бити трајни „растанак“ Русије од Запада. Али, у Кремљу су схватити да не треба да имају ни најмање илузија о партнерству са НАТО. Уосталом, председник Путин је рекао, у великом разговору са народом, у априлу 2014, да са Западом треба још више економски сарађивати, јер од сви тога имају користи, а што се тиче сарадње са НАТО, није оптимиста.

И на седници Савета безбедности Русије, 22. јула 2014, Путин је јасно рекао да, без обзира на санкције и ултиматуме са Запада, нема директне опасности суверенитету и територијалној целовитости Руске Федерације.

- Русија ће адекватно одговорити на покушаје да се ослаби наша позиција на међународној арени. Са Запада ће, сигурно, покушати да негативно утичу на унутрашњо-политичку ситуацију у Русији. Данас се све чешће у свету чује језик ултиматума и санкција. Дестабилизују се њима неугодни режими, који во-

де независну политику или, просто, стоје на путу туђих интереса. Због тога се организују „цветне револуције“. Ако хоћемо да ствари називамо правим именима, организују се пучеви који су испровоцирани и финансирани споља - рекао је Путин.

Он је објаснио да се подржавају радикалне, националистичке групе или најобичнији фашисти, што се и догодило у Украјини, где су на власт дошли уз помоћ оружја, кршећи Устав.

Путин се нимало није устручавао да каже ко је дошао на власт у Украјини.

- После преврата су одржали изборе, а на челу државе су остали они који су финансирани или учествовали у преврату. А, потом, део становништва који се не слаже са тим, силом хоће да угуше. Они не желе да са тим народом проведу било какве преговоре. Пред Русију скоро да постављају ултиматум - или дозволите да уништимо део тог становништва, или ћемо против вас увести некакве санкције. Чудна логика, која је апсолутно неприхватљива. Рецепти које они користе према слабим земљама и које су користили у Украјини, у Русији неће моћи да се примене, јер то неће допустити наши грађани.

На седници Савета безбедности Русије, иза затворених врата, разговарало се шта треба направити да би се подигла одбрамбена способност земље, укључујући Крим и Севастопол. Путин је убеђен да су највећи гарант суверенитета и територијалне целовитости - руске оружане снаге. Пред ТВ камерама је поручио Западу да ће Русија адекватно реаговати на приближавање војне инфраструктуре НАТО и неће проћи незапажено постављање америчког глобалног ПРО.

Да руско руководство није имало никаквих илузија да НАТО и главни диригент у Вашингтону желе искрено зближавање и обострано корисну сарадњу најбоље сведоче речи руског министра спољних послова Сергеја Лаврова:

- Хистерична антируска пропаганда водила се на Западу

и до догађања у Украјини. Дух партнерства и озбиљан рад на стварању климе правог поверења на нашем континенту, били су жртвовани да би се зауставила Русија. У суштини, Запад се никада и није одрекао такве политике.

Прву озбиљнију промену војне доктрине Русије, Путин је направио по доласку у Кремаљ 2000-те, када је јавно рекао да ће, ако затреба, прогањати и кажњавати терористе по целом свету. Његова логика је била јасна: ако на то има право Америка, зашто не би имала Русија.

Иако је, 2008, Грузија била приморана на капитулацију, само после пет дана ратовања, тадашњи премијер Владимир Путин и председник Дмитриј Медведев извукли су поуке и одлучили да се појача интезитет модернизације армије.

Трећа промена војне доктрине дошла је сама по себи када је кримско полуострво постало део Русије. Главни мотив припајања Крима Русији, кажу аналитичари, био да на том полуострву не дође НАТО.

- Путин није желео да игра по туђим правилима, па је повукао потез којим је заштитио руске позиције. Постао је један од најугицајних политичара на свету, јер су многи били уморни од западне доминације. Али, нова улога коју је преузео у украјинској кризи је доста ризична јер се не зна крај.

Путин ни ту није имао дилеме, па каже:

- Зар смо требали да препустимо да људе у источној Украјини протерају или истребе.

Ко је пажљиво пратио украјинску кризу, морао је уочити доста сличности са распадом Југославије. И у једној и другој земљи је дошло до бујања национализма. Управо зато врло је интересантно мишљење социолога Алексеја Рошчина:

- Жалосно је, али тачно: рано смо се порадовали мирном разлазу са Украјином и без разлога са висине разматрали „југословенски сценарио“, понављајући да је „код нас тако нешто

немогуће“. Испало је да тип конфликта Србије и Хрватске кад је реч о Русији и Украјини, био само „замрзнут“ на 20 година и, ето, сада се размрзнуо. А последице сукоба могу бити горе, јер је Украјина далеко већа од Србије и Хрватске.

Може ли се враћити Крим?

Председник Русије је свестан да ће бити потребно много времена да међународна заједница призна припајање Кримског полуострва Руској Федерацији. Питање је хоће ли га, као саставни део руске територије, икада признати Украјина.

- Процес признавања Крима, као дела Русије, биће „дуг и досадан“. Али, и такви проблеми могу да се реше брзо, ако постоји политичка воља, као што је то случај Косова, казао је Путин 29. августа 2014, на Омладинском форуму. - Указивао сам на то својим страним партнерима, али одговора нема и не може да га буде. О одвајању Крима од Украјине одлучили су грађани, док је на Косову о самосталности одлучио тамошњи парламент.

Руководство у Кијеву је више пута поновило да Крим и даље сматра својом територијом и да је за њега спремно да ратује. Председник Петар Порошенко је категорички рекао да компромиса око Крима не може бити.

- Можемо да се договоримо о цени гаса, али никако о Криму, јер се ради о територији Украјине. Крим није на продају и ми се никада нећемо одрећи тог полуострва - казао је, крајем јула, Порошенко и додао да ће се за заштиту националних интереса Украјине користити сви правни механизми.

Најавио је да ће украјинско Министарство правосуђа ангажовати и стране правне саветнике за заштиту.

Док су се на истоку Украјине водиле жестоке борбе, у Кијеву су, почетком августа 2014, саопштили да већ праве етапни план

повратка Крима. Отворено су рекли да, осим на своје оружане снаге, Украјина рачуна да ће јој савезници бити кримски Татари. Премијер Арсениј Јацењук је објаснио да се са Татарима о томе већ воде консултације.

Мустафа Џемилев, члан украјинског парламента и лидер „Мецилиса“, религиозне организације кримских Татара, поричио је да не искључује војну операцију на Кримском полуострву, мада је свестан да то може да доведе до уништења његовог народа. Џемилев је, иначе, члан фракције „Баткившчина“ (отаџбина), чији је лидер бивша премијерка Јулија Тимошенко, па је јасно зашто он жели повратак Крима у Украјину. Али, зна да би, у евентуалном рату на Криму, у првом реду цех платили његови земљаци.

Да кримски Татари нису спремни и способни да воде рат против руске војске на Криму, Џемилев потврђује чињеницом да они имају само ловачко оружје. Други лидер „Мецилиса“, Рефат Чубаров, изјавио је да украјинска армија треба себи да постави задатак, не само да ослободи источну Украјину, него и Крим.

После свега тога, о будућности Крима изјаснио се, 14. августа 2014, председник Путин, на састанку са руским парламентарцима, одржаном у хотелу „Мрија“, у Јалти, на Криму.

- Решење о припајању Крима са Русијом је донето и не планира се његова промена. Одустајање од те одлуке било би исто као да одустајемо од самих себе. То је немогуће, јер је одлука већ донета - рекао је Путин.

Крим, по њему, може да одигра улогу ујединитеља Русије тако што би постао историјски и духовни извор још једне линије помирења „црвених“ и „белих“. Путин мисли да Крим може да помогне да се излечи историјска траума нанета руском народу у драматичном расколу у 20 веку.

- Главни задатак је да се обезбеди динамичан развој Крима

и Севастопоља и да се учине економски самосталним. Стиче се утисак да је Кримско полуострво до сада живело као „сиромашни рођак“, а досадашње власти су са Крима узимале много, а улагале мало.

До 2020. године, руска влада ће издвојити 700 милијарди рубаља за развој Крима. Новац ће, пре свега, бити трошен на градњу путева, затим електричну инфраструктуру, али и на пројекте попут градње дечјих одмаралишта.

Путин је рекао да се на полуострву може обезбедити равноправност три језика - руског, украјинског и татарског. Важан је, додаје, посао, рехабилитација репресираних народа на Криму, дакле оних који су пострадали од Стаљинових репресија и пресељавања.

Ако Татари брзо осете да им је у Русији боље и перспективније живети, тешко да ће их у Кијеву наговорити да се лате пушака и крену у рат против Русије, јер се исход унапред зна.

Путин је, тог августовског дана, из Јалте послао поруку, не само колегама у Кијеву, већ и широм света. Рекао је да ће Русија учинити све што може да у источној Украјини престане конфликт што пре, јер је Украјина ушла у крвави хаос, у братоубилачки рат на југоистоку земље. Догодила се велика хуманитарна катастрофа: хиљаде људи је погинуло, стотине хиљада су постале избеглице и изгубили су све што су имали.